

อภิปรายเกี่ยวกับปัญญาประดิษฐ์ : ตัวตน ความจริง และภาวะในโลกของ AI
Metaphysics and Artificial Intelligence: Selfhood, Truth,
and Being in the World of AI

ยรรยง เดชภีร์ตันมงคล

Yanyong Detpiratmongkol

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Mahamakut Buddhist University

E-mail: dyanyong@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 8 ตุลาคม 2568

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 25 ธันวาคม 2568

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 25 ธันวาคม 2568

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์หัวข้อสำคัญและความสัมพันธ์ระหว่างอภิปรายและปัญญาประดิษฐ์ในแง่ของตัวตน ความจริง และภาวะในโลกของ AI” จากการศึกษาค่านิยมและมุมมองที่เกี่ยวข้องกับมิติที่เป็นหัวใจหลักสำคัญของอภิปราย (Metaphysics) ประกอบด้วย ตัวตน (Selfhood) ความจริง (Truth) และภาวะในโลก (Being in the World) รวมไปถึงการวิเคราะห์แนวคิดและนิยามความเป็นมนุษย์ และความเป็นเครื่องจักรในบริบทของปัญญาประดิษฐ์ผ่านมุมมองทางอภิปราย เพื่อการทำความเข้าใจ และพิจารณาแนวทางในการอยู่ร่วมกับเทคโนโลยี

จากผลการศึกษา พบว่า เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในปัจจุบันเป็นปรากฏการณ์หนึ่งที่ทำลายต่อแนวคิดเชิงอภิปรายดั้งเดิมทั้งในด้านตัวตน ความจริง และภาวะในโลก และแม้ว่าปัญญาประดิษฐ์จะสามารถจำลองกระบวนการคิดวิเคราะห์ได้อย่างซับซ้อน หรือความสามารถในการรับรู้และตัดสินใจจากการประมวลผลของข้อมูลขนาดใหญ่ แต่กระบวนการดังกล่าวเป็นเพียงการสร้างความจริง ตัวตน และภาวะการมีอยู่ด้วยการจำลองความจริงเชิงตรรกะและสถิติข้อมูล โดยการประมวลผลข้อมูลผ่านชุดขั้นตอนคำสั่ง ตรรกะและเงื่อนไข หรืออัลกอริทึมที่มนุษย์ออกแบบมาเพื่อให้คอมพิวเตอร์สามารถเรียนรู้ วิเคราะห์ และตัดสินใจโดยอัตโนมัติ ทำให้ความจริงของ AI เป็นความจริงที่ถูกสร้างขึ้นจากกรอบของอัลกอริทึม ไม่ใช่ความจริงในรูปแบบการรับรู้ หรือการมีประสบการณ์ของมนุษย์ที่มีความตระหนักรู้การมีอยู่ได้ด้วยตนเอง ดังนั้น ความจริงของ AI อาจไม่สะท้อนความเป็นจริงแท้เสมอไป ขึ้นอยู่กับข้อมูลและอัลกอริทึมที่มนุษย์สร้างขึ้น รวมไปถึงตัวตนของ AI ที่ปัจจุบันยังเป็นเพียงการโครงสร้างของข้อมูล

มิได้มีเจตจำนงเสรี หรือมีความรู้สึกนึกคิดโดยตนเองได้อย่างมนุษย์ตามของอัตถิภาวนิยม (Existentialism) และในส่วนของภาวะในโลกของ AI เป็นภาวะของการรับรู้ผ่านการประมวลผลของโครงสร้างข้อมูล มิใช่จิตสำนึกที่เกิดจากประสบการณ์เฉพาะตัว (Phenomenal Consciousness) ดังนั้น การพัฒนากรอบแนวคิดเชิงอภิปรัชญาที่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ของปัญญาประดิษฐ์ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง รวมถึงการควบคุมความจริงและโลกเสมือนจริงที่สร้างโดยปัญญาประดิษฐ์ให้อยู่บนพื้นฐานของความเหมาะสมเหมาะสมควบคู่ไปกับการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างมนุษย์และเทคโนโลยี

คำสำคัญ: อภิปรัชญา, ปัญญาประดิษฐ์, ตัวตน

ABSTRACT

This study aims to explore and analyze the significance and interrelationship between metaphysics and artificial intelligence (AI) in the dimensions of selfhood, truth, and being-in-the-world. It examines key metaphysical concepts—Selfhood, Truth, and Being—as well as the philosophical interpretations of both human and artificial existence. The research highlights how AI technology challenges traditional metaphysical perspectives by redefining notions of existence, perception, and consciousness in the digital age.

The findings indicate that while AI systems can simulate complex reasoning, decision-making, and perceptual processes through vast data computation, such mechanisms only represent a simulated or constructed reality. The “truth” of AI arises from algorithmic structures designed by humans, not from conscious experience or self-awareness. Therefore, AI’s truth remains contingent upon the data and logic encoded within its systems rather than authentic experiential understanding. Similarly, AI’s selfhood is a structured configuration of information, lacking free will and phenomenal consciousness as understood in existentialist philosophy. Consequently, AI’s being-in-the-world can be seen as informational existence rather than experiential being. The study concludes that it is essential to develop a metaphysical framework capable of explaining AI phenomena and to establish ethical guidelines for managing algorithmic and virtual realities. Such efforts will foster a balanced coexistence between humanity and technology in an increasingly intelligent world.

Keywords: Metaphysics, Artificial Intelligence, Selfhood

1. บทนำ

อภิปรัชญา (Metaphysics) เป็นหนึ่งสาขาของปรัชญาบริสุทธิ์ที่มุ่งศึกษาความจริงสูงสุดของปรากฏการณ์ธรรมชาติที่มีมาตั้งแต่สมัยกรีกโบราณและมีนักปรัชญาเมธีหลายคนที่มีแนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติของความจริง (Truth) ตัวตน (Selfhood) และ ภาวะในโลก (Being-in-the-World) ซึ่งการศึกษาดังกล่าวมีคุณูปการในการพัฒนาสังคมมนุษย์และเทคโนโลยีมาจนถึงปัจจุบัน แต่เนื่องด้วยการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและความก้าวหน้าอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยีสมัยใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ได้ก่อให้เกิดคำถามที่ท้าทายแนวคิดดั้งเดิมในประเด็นที่เป็นแก่นแท้ (Essence) ทางอภิปรัชญา (Metaphysics) เกี่ยวกับธรรมชาติของความจริง (Truth) ตัวตน (Selfhood) และภาวะในโลก (Being-in-the-World) ของ AI ที่มีรูปแบบที่ต่างไปจากเดิมนั้นมีจริงหรือไม่ แนวคิดเชิงอภิปรัชญาดั้งเดิมสามารถอธิบายปรากฏการณ์ของ AI ได้หรือไม่ ความแตกต่างระหว่างความเป็นมนุษย์และความเป็นเครื่องจักรเป็นอย่างไร และการอยู่ร่วมกันของมนุษย์และเทคโนโลยีจะเป็นอย่างไรในยุคที่เทคโนโลยีกลายมาเป็นส่วนหนึ่งของระบบสังคมมนุษย์

2. ความหมายเกี่ยวกับอภิปรัชญา

อภิปรัชญา (Metaphysics) มีความหมายตามพจนานุกรมว่า ปรัชญาสาขาหนึ่งว่าด้วยความแท้จริง (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2554) โดยอภิปรัชญานั้นเป็นหนึ่งในสาขาสำคัญของปรัชญาบริสุทธิ์ (Pure Philosophy) อันเป็นการศึกษาถึงความจริงสูงสุดเบื้องหลังปรากฏการณ์ธรรมชาติ (สุวัฒน์ จานง, 2540) ที่ดำเนินมาตั้งแต่ยุคกรีกโบราณ ประกอบด้วย ภาววิทยา (Ontology) สถานะการมีอยู่จริงและตัวตนของสรรพสิ่ง จักรวาลวิทยา (Cosmology) ธรรมชาติของจักรวาล และจิตวิทยา (Psychology) ธรรมชาติของจิตหรือวิญญาณ ซึ่งมนุษย์ตั้งคำถามเชิงนามธรรมเพื่อแสวงหาคำตอบของธรรมชาติของความจริง ตัวตน และภาวะการมีอยู่ อะไรคือสิ่งที่มีอยู่ สิ่งนั้นมีจริงหรือไม่ อย่างไร (เช่น พระเจ้ามีจริงหรือไม่ อวกาศและเวลา คืออะไร มนุษย์มีตัวตนจริงหรือไม่ เจตจำนงเสรีมีอยู่จริงหรือไม่ เป็นต้น) ดังนั้น อภิปรัชญาเป็นการศึกษาความเป็นจริงอันลึกซึ้งและอยู่นอกเหนือการรับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัส และการตั้งคำถามเพื่อให้มนุษย์สามารถทำความเข้าใจกับความจริงของธรรมชาติ ซึ่งเป็นบ่อเกิดแห่งองค์ความรู้ที่พัฒนามาจวบจนถึงปัจจุบัน

3. ความจริง ตัวตน และภาวะในทางอภิปรัชญา

ความจริง ตัวตน และภาวะในทางอภิปรัชญา เป็นแนวคิดหลักในเชิงอภิปรัชญาที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยมีความหมาย ดังนี้

“ความจริง” (Truth) มีความหมายว่า ข้อเท็จจริงที่แท้จริงมิใช่การสร้างขึ้นหรือคาดเดา (Oxford, nd.) ซึ่งนักปรัชญามีมุมมองที่เกี่ยวข้องกับความจริงอย่างหลากหลาย อาทิ อริสโตเติลเชื่อว่า การกล่าวสิ่งที่เป็นว่าเป็น หรือสิ่งที่ไม่เป็นว่าไม่เป็น คือความจริงตามทฤษฎีความสอดคล้อง (Correspondence Theory)

เปรียบเสมือนการจับคู่กับคำพูดความคิดกับโลกแห่งความเป็นจริง (Blackburn, nd.) และในส่วนของความจริงตามทฤษฎีความเชื่อมโยง (Coherence Theory) โดย เฮเกิล (Georg Wilhelm Friedrich Hegel) เชื่อว่าความคิดของมนุษย์สร้างความจริง โดยความจริงคือ ความเป็นหนึ่งเดียวที่สมบูรณ์ ทุกสิ่งในโลกเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเป็นไปตามเหตุผล ความจริงไม่คงที่ตายตัวเกิดการพัฒนาไปตามกาลเวลา ซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุความสมบูรณ์แบบ (Sus, 2025) และในมุมมองของนักปรัชญาสมัยใหม่ มิเชล ฟูกูต์ (Michel Foucault) นักปรัชญาชาวฝรั่งเศส เชื่อว่า ความเป็นจริงทางสังคมถูกประดิษฐ์ขึ้นจากอำนาจความรู้และวาทกรรมตามบริบทของสังคมในแต่ละยุคสมัย ไม่หยุดนิ่งตายตัว (John McIntyre, 2022)

“ตัวตน (Self)” และ “ภาวะ” (Being) ในเชิงอภิปรัชญาตามแนวคิดของนักปรัชญา คือ ความเป็นจริงที่คงอยู่ การดำรงอยู่และแก่นแท้ (Essence) ของความเป็นมนุษย์ และความจริงและภาวะซึ่งในทัศนะของนักปรัชญามีมุมมองต่อตัวตน เช่น เพลโต นักปรัชญาจิตนิยม เชื่อว่า มนุษย์ประกอบด้วยร่างกายและจิตวิญญาณ ร่างกายนั้นเป็นวัตถุที่อาจสลายไปได้แต่จิตวิญญาณเป็นสิ่งที่แยกออกจากร่างกายไม่สามารถทำลายได้ และจิตวิญญาณคือตัวตนที่แท้จริงของมนุษย์ โดยจิตวิญญาณเป็นผู้ควบคุมการเคลื่อนไหวหรือพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งจิตวิญญาณที่มีเหตุผลมีความสามารถทางปัญญา ทำให้มนุษย์ค้นพบและดำเนินไปสู่เป้าหมายในชีวิต เป็นเหตุผลที่ทำให้มนุษย์มีมโนธรรมและมนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐ (สุวัฒน์ จันทรวงศ์, 2540 และ PHILO-notes, 2022) ในขณะที่อริสโตเติลมองว่า การมีอยู่ของสรรพสิ่งเกิดจากการผสมผสานของสสารและรูปแบบ มนุษย์ประกอบด้วยร่างกายและจิตวิญญาณที่ไม่สามารถแยกออกจากกัน โดยร่างกายเป็นสสาร จิตวิญญาณเป็นรูปแบบอันเป็นโครงสร้างที่แท้จริงที่ทำให้มนุษย์สามารถดำรงอยู่มีความคิดจินตนาการและการรับรู้

นอกจากนี้ ในทัศนะของอัตถิภาวนิยม (Existentialism) เป็นปรัชญาที่เน้นการดำรงอยู่ของมนุษย์ในสิ่งแวดล้อม ซึ่ง Martin Heidegger ตั้งคำถามเกี่ยวกับการดำรงอยู่ (Dasein) ซึ่งหมายถึงมนุษย์ผู้เป็นส่วนหนึ่งของโลก ไม่สามารถแยกจากกัน ดังนั้น การดำรงอยู่หมายถึงการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมกับโลก ไม่ใช่เพียงการอยู่ในโลก มนุษย์รับรู้การตั้งอยู่ มีความสามารถในการเข้าใจและการสื่อสารความหมาย และ Jean-Paul Sartre เชื่อว่ามนุษย์เกิดมามีอิสระ ไม่ถูกกำหนด ไม่มีแก่นแท้ หากแต่มนุษย์สามารถสร้างแก่นแท้ได้ด้วยเสรีภาพและเจตจำนงเสรีในการเลือกและความรับผิดชอบของตนเอง ซึ่งการมองและความสัมพันธ์จากผู้อื่นส่งผลให้มนุษย์รับรู้ถึงการมีอยู่ในโลก ทั้งนี้ หากพิจารณาถึงความจริง ตัวตนและการมีอยู่ตามหลักคำสอนของศาสนาพุทธ พบว่า ความจริง ประกอบด้วย สมมติสังขจะ เป็นความจริงในระดับสมมติ สามารถปรับเปลี่ยนตามกาลเวลาและสิ่งแวดล้อม พุทธปรัชญายอมรับว่ามีอยู่อย่างสมมติเท่านั้น และปรมาตถสังขจะ หมายถึง ความจริงสูงสุดในการหยั่งรู้สังขธรรม เป็นความจริงที่มุ่งไปสู่การหลุดพ้น (พระมหาวิชิต อคคชิต, 2564) และตัวตน การมีอยู่ตามหลักไตรลักษณ์ ประกอบด้วย อนิจจัง ทุกขัง และอนัตตา เชื่อว่า ไม่มีสิ่งใดในโลกที่มีตัวตนถาวร ตัวตนอันเป็นองค์ประกอบของชั้น 5 คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ เกิดการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทุกสรรพสิ่งนั้นเกิดขึ้นตั้งอยู่ดับไปไม่มีสิ่งใดยั่งยืน

ความจริง ตัวตน และภาวะดังกล่าวข้างต้น เป็นภาวะที่มนุษย์ตระหนักรู้ของการมีอยู่ของตัวตน โดยมี “สติ” (Mindfulness) เป็นการระลึกถึงตัวการมีอยู่ของตัวตนในปัจจุบัน และ “จิตสำนึก” (Consciousness) เป็นภาวะของการมีอยู่ ความเป็นตัวตน เป็นประสบการณ์เฉพาะตัวที่ครอบคลุมทั้งการรับรู้ ความคิด อารมณ์ ตัวตน ความจำเป็น เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ René Descartes นักปรัชญาชาวฝรั่งเศส กล่าวว่า “Cogito, ergo sum หรือ ฉันคิด ดังนั้นฉันจึงมีอยู่” โดยการรับรู้ผ่านประสาทสัมผัส เช่น การฟัง หรือการมอง ผ่านดวงตา อาจเป็นเพียงภาพลวงที่ไม่สามารถสะท้อนความเป็นจริง (Jack Maden, 2023) ดังนั้น การคิด อันเป็นส่วนหนึ่งของจิตสำนึกจึงสะท้อนการมีอยู่และความจริงที่เกิดจากประสบการณ์ของตน

อย่างไรก็ดี เมื่อกาลเวลาผ่านไป มนุษย์ดำรงอยู่ในท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือ Digital Disruption ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างเฉียบพลันและสร้างผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการดำเนินงานในรูปแบบเดิมได้อย่างสิ้นเชิง ซึ่งเทคโนโลยีดิจิทัลที่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและแนวปฏิบัติของสังคมได้ เช่น Internet of Things (IoT), Big Data, Cloud Computing และปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) เป็นต้น และในยุคที่เทคโนโลยีพยายามจะก้าวข้ามขีดจำกัดไปสู่โลกความจริงตามธรรมชาติ การสร้างโลกเสมือนจริง หรือสร้างความชอบธรรมในการสร้างข้อเท็จจริง ก่อให้เกิดคำถามเกี่ยวกับธรรมชาติของการดำรงอยู่ ตัวตน และความจริงในบริบทของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์

4. ปัญญาประดิษฐ์กับความจริง ตัวตน และภาวะในโลก

ปัญญาประดิษฐ์

ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) คือ เทคโนโลยีการสร้างเครื่องจักรให้มีคุณลักษณะทางด้านสติปัญญาและความฉลาดเหมือนมนุษย์ การคิดอย่างมีเหตุผล และการกระทำอย่างมีเหตุผล โดยศาสตร์ที่เป็นหัวใจสำคัญ คือ การเรียนรู้ของเครื่องจักร (Machine Learning) เป็นการนำศาสตร์ด้านคณิตศาสตร์และสถิติขั้นสูงมาประยุกต์เข้ากับความรู้ด้านการจัดการข้อมูล และการเขียนโปรแกรม (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล, ม.ป.ป.) โดยการทำงานของ AI เกิดจากการเขียนโปรแกรมที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ ประกอบด้วย การเรียนรู้ (Learning) ซึ่งจะเน้นไปที่การรับข้อมูล และสร้างกฎ/กระบวนการแก้ไขปัญหา หรือ อัลกอริทึม (Algorithms) รวมทั้งการใช้เหตุผล (Reasoning) เน้นการตัดสินใจเลือกอัลกอริทึมที่เหมาะสม การแก้ไขข้อผิดพลาด (Self-correction) เพื่อให้ได้รับผลลัพธ์ที่ดีที่สุด และการมีความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) โดยใช้เครือข่ายประสาทเทียมและวิธีการทางสถิติเพื่อสร้างภาพหรือแนวคิดใหม่ๆ (Dynamic Intelligence Asia, ม.ป.ป.) พร้อมนี้ความสามารถของ AI ช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงานลดระยะเวลาในการค้นคว้า การคิดวิเคราะห์และการตัดสินใจที่ซับซ้อน และ ลดความผิดพลาดของมนุษย์ (Human Error) เป็นต้น อีกทั้ง AI ยังเป็นเหมือน Springboard ในการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรม

สมัยใหม่เพื่อยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ในด้านการเงิน ธุรกิจ ความมั่นคง อุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์ การแพทย์และการศึกษา เป็นต้น

ตัวอย่างของการพัฒนา AI สมอกลง เช่น การสร้าง Natural Language Processing (NLP) เทคโนโลยีที่ทำให้คอมพิวเตอร์เข้าใจภาษามนุษย์ อาทิ ChatGPT / Claude / Gemini และ Reinforcement Learning เป็น AI ที่เรียนรู้จากการลองผิดถูกและผลลัพธ์ของการกระทำดังกล่าวเพื่อแก้ปัญหาที่ซับซ้อน อาทิ อากาศยานยานไร้คนขับ รถยนต์ไร้คนขับ ตลอดจน AlphaFold ปัญญาประดิษฐ์ที่พัฒนาขึ้นโดย Google Deepmind ร่วมกับ EMBL's European Bioinformatics Institute ที่สามารถทำนายโครงสร้างสามมิติของโปรตีนจากลำดับของกรดอะมิโนได้อย่างแม่นยำ ซึ่งในอดีตนักวิจัยต้องใช้เวลาและงบประมาณจำนวนมากในวิเคราะห์ และยังช่วยส่งเสริมการวิจัยเชิงชีววิทยาและการออกแบบยารักษาโรค (Google Deepmind, n.d.; Jumper, J., Evans, R., Pritzel, A. et al., 2021) และ Alphago ปัญญาประดิษฐ์ที่ถูกโปรแกรมให้ประมวลผลและวิเคราะห์ทางเลือกในการวางหมากในเกมหมากล้อมที่สามารถแข่งขันและเอาชนะนักเล่นหมากล้อมระดับโลก ซึ่งความสำเร็จของ AI ดังกล่าวเป็นที่จับตามองจากทั่วโลก และเกิดแรงกระตุ้นให้รัฐบาลเกาหลีใต้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ AI อย่างเร่งด่วน (เอกณัฏฐ์ สวัสดิ์ศิริรัฐ, ม.ป.ป.) และในปีพ.ศ. 2560 Google Deepmind ได้พัฒนา AlphaGo Zero ที่สามารถเอาชนะ AlphaGo ตัวเดิมโดย AlphaGo Zero ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาการป้อนข้อมูลจากมนุษย์อีกต่อไป ซึ่งเป็นผลมาจากกระบวนการเรียนรู้แบบเสริมกำลัง หรือ Reinforcement Learning (RL) ที่อาศัยการทำงานร่วมกันระหว่างโครงข่ายทางประสาท (Neural Networks) และอัลกอริทึมทรงประสิทธิภาพ (Powerful Search Algorithm) (The Standard Team, 2560) เป็นต้น

ความจริงในปัญญาประดิษฐ์

ความจริงในปัญญาประดิษฐ์มีความสามารถในการสร้างสารสนเทศ โดยเป็นการสร้างความจริงจากชุดข้อมูลขนาดใหญ่ที่ถูกกำหนดโดยคำสั่งอัลกอริทึมและการประมวลผลเชิงตรรกะ เป็นข้อมูลเชิงสถิติ มีรูปแบบที่ชัดเจน และนอกจากการสร้างชุดข้อมูลแล้ว AI ยังสามารถสร้างสรรค์ภาพ เสียง ภาพเคลื่อนไหว ขึ้นมาใหม่ และสามารถคาดการณ์/ทำนายจากการประมวลผลความน่าจะเป็น แต่ความจริงนี้อาจไม่ใช่ข้อเท็จจริงตามความหมายเชิงอภิปราย อย่างไรก็ตาม การสร้างสารสนเทศของ AI ดังกล่าวข้างต้น ยังพบปัญหาความจริงเท็จของข้อมูล การปลอมแปลงข้อมูล เสียง และใบหน้าของบุคคล รวมไปถึงอาการหลอนของ AI หรือ AI Hallucination ซึ่งเป็นข้อจำกัดในการประมวลผลและโต้ตอบข้อมูล โดยการสร้างข้อมูลเท็จไม่เป็นความจริง ไม่สมเหตุสมผล เพื่อตอบสนองต่อคำสั่งของผู้ใช้งาน อาจทำให้ผู้ใช้งานเกิดความสับสน และเข้าใจผิดจากข้อมูลหรือเนื้อหาที่ได้รับถ้าไม่ได้ตรวจสอบข้อมูลหรือเนื้อหาดังกล่าว (ฐิติมา ตีบุญมี ณ ชุมแพ., 2567) นอกจากนี้ ความจริงในปัญญาประดิษฐ์ขึ้นอยู่กับความถูกต้องชุดข้อมูลที่ถูกป้อนให้เรียนรู้ และใช้เป็นวัตถุดิบในการประมวลผล หากชุดข้อมูลข้อมูลดังกล่าวผิดพลาด หรือไม่ถูกต้อง ส่งผลให้การตีความที่คลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริง และอาจสร้างอคติที่ส่งผลต่อผู้อื่น ทำให้ AI สามารถเป็นเครื่องมือที่สร้างคุณอนันต์ แต่ยังสามารถก่อโทษมหันต์ได้เช่นกัน หากไร้การควบคุมจริยธรรมของการใช้ปัญญาประดิษฐ์

ดังนั้น ความจริงของปัญญาประดิษฐ์เป็นความจริงที่เกิดจากข้อมูลที่ได้เรียนรู้และประมวลผลอย่างสมเหตุสมผลตามแบบจำลองได้รับคำสั่ง ความจริงเหล่านั้นอาจไม่ใช่ความจริงที่สุขของโลกแห่งความเป็นจริงตามอภิปรัชญา และความจริงดังกล่าวไม่ได้เกิดจากประสบการณ์เฉพาะตัวแบบมนุษย์

ตัวตนของปัญญาประดิษฐ์

แม้ว่า AI จะสามารถคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลและซับซ้อน สามารถเข้าใจ ได้ตอบและปฏิบัติตามคำสั่งได้ แต่การประมวลผลนั้นเกิดจากกระบวนการทำงานที่กำหนดโดยมนุษย์ มิได้มีเจตจำนงเสรี หรือมีความรู้สึกนึกคิดโดยตนเองได้อย่างมนุษย์ตามของอัตถิภาวนิยม (Existentialism) นอกจากนี้ AI ไม่มีตัวตนเชิงกายภาพ ไม่มีตัวตนที่รวมศูนย์ในจุดเดียว แต่กระจายอยู่ตามเครือข่าย และสามารถประมวลผลและตอบสนองต่อการใช้งานของมนุษย์ได้หลายที่พร้อมกัน และยังสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามหากพิจารณาถึงแนวคิดตามทฤษฎี Personal Identity ของ John Locke จะพบว่า ร่างกายกับจิตวิญญาณไม่จำเป็นต้องผูกพันกัน อัตลักษณ์ของบุคคลนั้นขึ้นอยู่กับความทรงจำและจิตสำนึกที่สืบเนื่องกันแม้ร่างกายเปลี่ยนไปแต่ตัวตนเดิมยังคงอยู่ และมีความห่วงใยต่อการกระทำของตนเอง (Nargish Afroza, 2023) ซึ่งการที่ AI ไม่มีตัวตนเพียงหนึ่งเดียว มีความทรงจำที่สืบเนื่องกัน จึงนับว่า AI มีความใกล้เคียงกับตัวตนตามแนวคิดของ Locke แม้ว่า AI จะยังไม่มีห่วงใยต่อการกระทำ (Concernment) ก็ตาม ทั้งนี้ หากพิจารณาถึงการรับรู้ AI มีการรับรู้ผ่านการประมวลผลตามข้อมูลและอัลกอริทึมที่ได้รับ มีการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ แต่ไม่มีจิตสำนึกที่เกิดจากประสบการณ์เฉพาะตัว (Phenomenal Consciousness) ที่ครอบคลุมทั้งการรับรู้ ความคิด อารมณ์ ตัวตน ความจำเป็น อันเป็นพื้นฐานของการมีตัวตน

ภาวะในโลกของปัญญาประดิษฐ์

ตามแนวคิดของ Martin Heidegger เกี่ยวกับการดำรงอยู่ (Dasein) นั้น หากพิจารณาถึงภาวะในโลกในบริบทของ AI จะพบว่า AI ยังไม่มีการดำรงอยู่ในโลกกายภาพ แต่ปรากฏในรูปแบบของสารสนเทศ อีกทั้ง AI มีความเข้าใจในการใช้เหตุผลตรรกะและ สามารถตอบสนองและแก้ไขปัญหาได้จากชุดข้อมูลตามอัลกอริทึมที่ได้รับ เพื่อประมวลผลพร้อมสื่อสารโต้ตอบกับมนุษย์ได้ ทั้งนี้ หากมองในมิติอื่น ๆ เช่น มิติทางสังคม AI ไม่ได้มีความสัมพันธ์และการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมเช่นเดียวกับมนุษย์ และในมิติของเวลา AI ไม่มีข้อจำกัดด้านเวลาในการดำรงอยู่ในเชิงกายภาพเหมือนกับมนุษย์ โดย AI มีเพียงการยุติการทำงาน เป็นต้น นอกจากนี้ โลกของ AI จะพบว่า AI สามารถสร้างโลกเสมือนจริง (Metaverse) และสร้างตัวตนจำลอง (Avatar) รวมทั้งการสร้างเกมส์ และ Online platform เพื่อการทำธุรกิจการทำงาน การประชุม และเกมส์ เพื่อมนุษย์สามารถเข้ามามีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันได้เช่นเดียวกับโลกแห่งความจริง และสามารถสร้างตัวตนและภาวะการมีอยู่ได้หลายโลกพร้อมกัน และการจำลองวัตถุสามมิติอยู่ในโลกความจริงผ่านแว่นตาหรืออุปกรณ์สื่อกลางอื่น เช่น เกมส์ Pokemon Go เป็นต้น (The Digital Tip, 2565) อย่างไรก็ตาม ภาวะในโลกของ AI ยังเป็นเพียงผลจากประมวลสารสนเทศ มิใช่การโต้ตอบโดยเจตจำนงหรืออารมณ์ความคิดจากประสบการณ์เช่นเดียวกับมนุษย์

5. องค์ความรู้ที่ได้

ปัญญาประดิษฐ์ หรือ AI เป็นเทคโนโลยีเข้ามามีอิทธิพล และสามารถสร้างผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและรุนแรงต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ อีกทั้งยังท้าทายต่อแนวคิดของอภิปรัชญา ดั้งเดิม ทั้งในเรื่องของความจริง ตัวตน และภาวะการมีอยู่ในโลก ทำให้การพัฒนากรอบแนวคิดทางปรัชญา ที่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ดังกล่าวจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง รวมถึงการควบคุมความจริง และโลกเสมือนจริงที่สร้างโดยปัญญาประดิษฐ์ให้อยู่บนพื้นฐานของความเหมาะสมควบคู่ไปกับการพัฒนา อย่างสร้างสรรค์ ไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง

6. บทสรุป

เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในปัจจุบันเป็นปรากฏการณ์หนึ่งที่ทำลายต่อแนวคิดเชิงอภิปรัชญาดั้งเดิม ทั้งในด้านตัวตน ความจริง และภาวะในโลก และแม้ว่าปัญญาประดิษฐ์จะสามารถจำลองกระบวนการคิดวิเคราะห์ ได้อย่างซับซ้อน หรือความสามารถในการรับรู้และตัดสินใจจากการประมวลผลของข้อมูลขนาดใหญ่ แต่กระบวนการดังกล่าวเป็นเพียงการสร้างความจริง ตัวตนและภาวะการมีอยู่ด้วยการจำลองความจริง เชิงตรรกะและสถิติข้อมูล โดยการประมวลผลข้อมูลผ่านชุดขั้นตอนคำสั่ง ตรรกะและเงื่อนไข หรืออัลกอริทึม ที่มนุษย์ออกแบบมาเพื่อให้คอมพิวเตอร์สามารถเรียนรู้ วิเคราะห์ และตัดสินใจโดยอัตโนมัติ ทำให้ความจริง ของ AI เป็นความจริงที่ถูกสร้างขึ้นจากรอบของอัลกอริทึม ไม่ใช่ความจริงในรูปแบบการรับรู้ หรือการมี ประสบการณ์ของมนุษย์ที่มีความตระหนักรู้การมีอยู่ได้ด้วยตนเอง ดังนั้น ความจริงของ AI อาจไม่สะท้อน ความเป็นจริงแท้เสมอไป ขึ้นอยู่กับข้อมูลและอัลกอริทึมที่มนุษย์สร้างขึ้น รวมไปถึงตัวตนของ AI ที่ปัจจุบัน ยังเป็นเพียงการโครงสร้างของข้อมูล มิได้มีเจตจำนงเสรี หรือมีความรู้สึกนึกคิดโดยตนเองได้อย่างมนุษย์ ตามอัตถิภาวนิยม (Existentialism) และในส่วนของภาวะในโลกของ AI เป็นภาวะของการรับรู้ผ่านการประมวล ผลของโครงสร้างข้อมูล มิใช่จิตสำนึกที่เกิดจากประสบการณ์เฉพาะตัว (Phenomenal Consciousness)

อย่างไรก็ตาม การหยุดยั้งการพัฒนาและการขยายอิทธิพลของ AI ที่มีต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบัน และอนาคตอาจเป็นไปได้ยาก ดังนั้น การพัฒนากรอบแนวคิดเชิงอภิปรัชญาที่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ ของปัญญาประดิษฐ์ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง รวมถึงการควบคุมความจริงและโลกเสมือนจริง ที่สร้างโดยปัญญาประดิษฐ์ให้อยู่บนพื้นฐานของความเหมาะสมเหมาะสมควบคู่ไปกับการพัฒนา อย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างมนุษย์และเทคโนโลยี

บรรณานุกรม

- ฐิติมา ดีบุญมี ณ ชุมแพ . (2567). AI hallucination. สืบค้นเมื่อ 26 กันยายน 2568, จาก <https://www.thailibrary.in.th/2024/06/04/ai-hallucination/>.
- พระมหาวิชิต อคฺคชิตโต. (2564). ความจริงตามทัศนะพุทธปรัชญา. สืบค้นเมื่อ 25 กันยายน 2568, จาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/phiv/article/view/251649>.
- สุวัฒน์ จันทระจาง. (2540). ความเชื่อของมนุษย์เกี่ยวกับปรัชญาและศาสนา. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2554). **ความหมายของอภิปรัชญา**. สืบค้นเมื่อ 27 กันยายน 2568, จาก <https://dictionary.orst.go.th/>.

สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล. (ม.ป.ป.). **เทคโนโลยีที่สำคัญในยุคดิจิทัล: เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ Tech Series: Artificial Intelligence (AI)**. สืบค้นเมื่อ 25 กันยายน 2568, จาก <https://www.depa.or.th/th/article-view/tech-series-artificial-intelligence-ai>.

เอกณัฐ สวัสดิ์ศรีรัฐ. (ม.ป.ป.). **AlphaGo: ปัญญาประดิษฐ์แห่งหมากล้อม**. สืบค้นเมื่อ 25 กันยายน 2568, จาก https://www.tpapress.com/knowledge_detail.php?k=112#.

Dynamic Intelligence Asia. (ม.ป.ป.). **ปัญญาประดิษฐ์ (AI) คืออะไร หลักการทำงาน และการใช้ในอุตสาหกรรม**. สืบค้นเมื่อ 25 กันยายน 2568, จาก <https://www.dia.co.th/articles/what-is-artificial-intelligence/>

The Digital Tip. (2565). **Metaverse คืออะไร เทคโนโลยีสังคมเสมือนจริง สู่อวกาศใหม่**. สืบค้นเมื่อ 25 กันยายน 2568, จาก <https://thedigitaltips.com/blog/news/metaverse/#1-virtual-world>.

The Standard Team. (2560). **ปัญญาประดิษฐ์ AlphaGo ฉลาดขึ้นอีก เรียนรู้ด้วยตัวเอง ไม่ต้องให้มนุษย์สอนอีกต่อไป**. สืบค้นเมื่อ 27 กันยายน 2568, จาก <https://thestandard.co/alphago/>.

Google Deepmind. (n.d.) **AlphaFold DB provides open access to over 200 million protein structure predictions to accelerate scientific research**. Retrieved 24 September 2025, From <https://alphafold.ebi.ac.uk/>.

Jack Maden. (2023). **I Think Therefore I Am: Descartes' Cogito Ergo Sum Explained**. Retrieved 24 September 2025, From <https://philosophybreak.com/articles/i-think-therefore-i-am-descartes-cogito-ergo-sum-explained/>.

John McIntyre. (2022). **Michel Foucault and the construction of social reality**. Retrieved 26 September 2025, From <https://www.abc.net.au/religion/michel-foucault-and-the-construction-of-social-reality/14005260>.

Jumper, J., Evans, R., Pritzel, A. et al. (2021). **Highly accurate protein structure prediction with AlphaFold**. Retrieved 27 September 2025, From <https://doi.org/10.1038/s41586-021-03819-2>.

Nargish Afroza. (2023). **John Locke on Personal Identity: Memory, Consciousness and Concernment**. Retrieved 26 September 2025, From https://www.scirp.org/pdf/oalibj_2023122915444638.pdf.

PHILO-notes. (2022). **Plato's Concept of the Self**. Retrieved 26 September 2025, From <https://philonotes.com/2022/05/platos-concept-of-the-self>.

Oxford. (n.d.). **the Meaning of Truth**. Retrieved 26 September 2025, From <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/truth>.

Simon W. Blackburn. (n.d.). **Truth philosophy and logic**. Retrieved 26 September 2025, From <https://www.britannica.com/topic/epistemology/John-Locke>.

Viktoriya Sus. (2025). **What Is Absolute Idealism According to Hegel?**. Retrieved 26 September 2025, From <https://www.thecollector.com/what-is-absolute-idealism-hegel/>.